

4. Сравнение методов интеллектуального анализа данных при оценивании кредитоспособности физических лиц / А.Н. Терентьев, П.И. Бидюк, А.В. Миронова [и др.] // Проблемы управления и информатики. – К.: ИКИ НАНУ–НКАУ, 2009. – № 5. – С. 141–149.

5. Кузнецова Н.В. Методи оцінювання ризиків роздрібного кредитування / Н.В. Кузнецова // Системний аналіз та інформаційні технології: матеріали XII міжнар. наук.-техн. конф. SAIT 2010, 25–29 травня 2010 р.: тези доп. – К.: ННК “ІПСА” НТУУ “КПІ”, 2010. – С. 272.

6. Бідюк П.І. Основні етапи побудови і приклади застосування мереж Байєса / П.І. Бідюк, Н.В. Кузнецова // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 4. – С. 26–39.

УДК 650.5.012.2

Н. Л. ОНУФРІЄНКО

Запорізький національний технічний університет

ПЛАНУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ’ЄКТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті розглянуто теоретичні аспекти технічного розвитку підприємства як об’єкта організаційно-економічного управління, основні етапи процедури планування та управління цим процесом на промисловому підприємстві.

The article considers the theoretical aspects of the enterprise’s technical development as the object of organisational and economical management and the basic stages of the planning and management procedures of this process at industrial enterprise.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах основну роль у створенні потужного економічного потенціалу держави відіграють підприємства машинобудівного комплексу, оскільки їх продукція призначається для технічного оснащення усіх галузей економіки та задоволення потреб населення, що зростають.

Для підтримання належного рівня конкурентоспроможності власники, керівники, усі працівники підприємства мають піклуватися про ефективне використання трудових, матеріальних, фінансових, інформаційних ресурсів, застосовувати високопродуктивне обладнання, прогресивну технологію, дбати про конкурентоспроможність продукції.

Отже, технічний рівень є підґрунтям збалансованого оновлення продукції і виробничої бази підприємства на основі освоєння нововведень, результатом якого є підвищення якості продукції і технічного рівня виробництва. В умовах інтенсифікації, планування підвищення технічного рівня виробництва на основі нововведень є головним фактором росту соціально-економічної ефективності виробництва.

Аналіз останніх досліджень. Вирішенню проблеми планування та управління технічним розвитком підприємства присвячено роботи вітчизняних і закордонних вчених – економістів, зокрема, А.П. Александрова, В.Н. Архангельського, М.І. Баканова, Ф.А. Важинського, О.І. Волкова, С.Ю. Глазьєва, А.П. Градова, М.Ф. Зам’ятіна, А.М. Ковалевського, Н.Е. Красностанової, Д.С. Львова, Л.І. Нейкової, О.О. Орлова, Г.С. Празднова, О.П. Степанова, А.Д. Шеремета та інших. Цей напрям є актуальним, що й обумовило вибір теми статті.

Постановка завдання. Дослідити технічний розвиток підприємства як об’єкт організаційно-економічного планування та управління, а також основні етапи процесу планування технічного розвитку на промисловому підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Технічний розвиток відображає процес формування та вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства, що має бути постійно зорієнтованим на кінцеві результати його виробничо-господарської, комерційної чи іншої діяльності (зокрема, створення і реалізація конкурентоспроможної продукції, послуг, товарів, виробництва тощо) [1].

Технічний розвиток як об’єкт організаційно-економічного управління набуває різноманітних форм, що мають відображати відповідні стадії розвитку виробничого потенціалу і забезпечувати просте та розширене відтворення основних фондів підприємства.

З-поміж форм технічного розвитку виділяють дві групи: перша – сприяє підтриманню техніко-технологічної бази підприємства; друга – розвитку техніко-технологічної бази через удосконалення і нарощування виробництва на основі інноваційної діяльності.

Підтримання техніко-технологічної бази здійснюється за допомогою заміни спрацьованого устаткування новим такого ж технічного рівня, капітального ремонту устаткування, або технічного доозброєння підприємства.

Розвиток техніко-технологічної бази здійснюється через модернізацію, технічне переозброєння, реконструкцію, розширення, нове будівництво [1–3].

У зв’язку з визначальним впливом на результати господарської діяльності технічного розвитку, а також у зв’язку з його багатоспрямованістю і великою складністю важливе практичне значення має постійно здійснювана та збалансована за всіма елементами система економічного управління цим процесом на підприємстві.

Процес економічного управління технічним розвитком підприємства включає наступні основні етапи:

- обґрунтування цілей – визначення, ранжирування та групування пріоритетів;
- підготовчий період – аналіз виробничих умов, підготовка прогнозної інформації;
- варіантний вибір рішень – розроблення, вибір критерію та оцінювання ефективності можливих варіантів;
- розроблення програм робіт як єдиного комплексу взаємоузгоджених рішень і заходів щодо їх здійснення у межах програми технічного розвитку підприємства на найближчу та віддалену перспективу;
- супроводження реалізації програми – контроль за виконанням передбачених програмою заходів, за необхідності – коригування програми [4].

Особливістю здійснення технічного розвитку підприємства є підвищення вимог до обґрунтування управлінських рішень, чітка оцінка ефективності програми технічного розвитку.

Найбільш ефективним засобом, що дозволяє чітко і повно оцінити ефективність програми технічного розвитку, є моделювання, зокрема, методи імітаційного моделювання. Методи імітаційного моделювання крок за кроком відтворюють функціонування системи, що може допомогти при складанні прогнозів відносно можливої поведінки системи в майбутньому. За допомогою імітаційних моделей можна відтворити будь-яку реальну ситуацію та забезпечити можливість вивчення впливу складного комплексу взаємопов'язаних заходів щодо технічного розвитку на кінцеві результати підприємства, відпрацювання окремих рішень і варіантів програми, порівняння варіантів і вибору найбільш ефективного з них [5]. Концепція планування технічного рівня підприємства повинна бути заснована на наступних положеннях.

Технічний рівень є процес збалансованого оновлення продукції і виробничої бази підприємства на основі освоєння нововведень, результатом якого є підвищення якості продукції і технічного рівня виробництва.

В умовах інтенсифікації, підвищення технічного рівня виробництва на основі нововведень є головним фактором росту соціально-економічної ефективності виробництва, і комплексний підхід до планування технічного рівня виробництва допускає облік науково-технічних, економічних, екологічних і соціальних аспектів розвитку підприємства. Підприємство є об'єктом управління як в галузевій, так і в територіальній системі, тому планування технічного рівня виробництва повинно ґрунтуватися на поєднанні принципів галузевого і територіального планування.

Планування технічного розвитку підприємства повинне базуватися на наступних принципах [6]: цілеспрямованість, високий науковий рівень, комплексність та безперервність.

Перший принцип означає, що план підприємства повинний бути направлений на досягнення високих кінцевих результатів, тобто на максимізацію прибутку в довгостроковій перспективі. Він зобов'язує концентрувати прибуток ресурсів на найважливіших інноваційних проектах. Принцип високого наукового рівня вимагає вносити до плану ті заходи, що відповідають сучасному рівню розвитку науки і техніки, перевищують його, забезпечують різке підвищення ефективності виробництва. Принцип комплексності означає охоплення підрозділів підприємства та всіх напрямків розвитку науки та техніки, впровадження нових і підвищення якості випускаючих видів продукції, комплексної механізації та автоматизації виробництва, удосконалення організації виробництва, праці і управління та ін. Він передбачає узгодженість в часі та просторі всіх стадій процесу: науки – виробництва – збуту. Принцип безперервності обумовлює обов'язкове забезпечення стратегічних та поточних планів, їх взаємозв'язок. Планування технічного розвитку промислового підприємства повинно проводитися в декілька етапів.

По-перше, це визначення головних завдань підприємства на плановий період, проведення комплексного аналізу технічного рівня виробництва та економічних показників, уточнення ресурсів, що характеризують технічний розвиток. По-друге, виявлення можливостей розширення впровадження основних напрямів науково-технічного прогресу, зокрема, вдосконалення технології та продукції, що випускається, застосування нових технологічних процесів та прогресивних матеріалів, механізація та автоматизація виробництва та ін., а також визначення кількісних завдань підрозділами підприємства щодо технічного розвитку. По-третє, проведення інженерних та економічних розрахунків, організація конкурсів та оглядів пропозицій працівників підприємства, проведення відбору і техніко-економічна оцінка заходів. По-четверте, взаємопов'язування планів підприємства та його підрозділів, документальне оформлення, затвердження та доведення до виконання.

Система планування організаційно-технічного розвитку на підприємстві містить комплекс різноманітних планів, які взаємодіють один з одним та спрямовані на здійснення за цілями, предметом, рівнями, змістом та періодом планування. Факторами, які визначають склад та зміст цього комплексу, є, по-перше, організаційна структура та профіль інноваційної діяльності підприємства; по-друге, склад інноваційних процесів, які здійснюються. У процесі економічного управління технічним розвитком підприємства стрижневими є завдання якісної розробки й коригування, забезпечення необхідними ресурсами, постійного відстеження здійснення програм (планів).

Головним завданням плану технічного розвитку підприємства є розробка комплексу заходів з підвищення технічного рівня виробництва на основі використання досягнень науки техніки і передового досвіду.

Зміст програм (планів) технічного розвитку підприємства визначається сукупністю конкретних заходів, що входять до їхнього складу. Як правило, такі програми (плани) охоплюють кілька розділів, а кожен з останніх – певну групу цілеспрямованих заходів.

Аналіз планів технічного розвитку підприємств машинобудівного комплексу Запорізького регіону показав, що в загальному вигляді вони охоплюють наступні розділи: науково-дослідні і проектно-конструкторські роботи,

створення, освоєння нових і підвищення якості тих, що виготовляються, видів продукції, запровадження прогресивної технології, модернізація та автоматизація виробничих процесів, зведені результати здійснення заходів технічного розвитку.

По кожному заходу плану провадяться розрахунки економічних показників і визначається їх вплив на кінцеві результати виробничо-господарської діяльності підприємства в плановому періоді. До числа кінцевих показників відносять наступні показники: випуск додаткової продукції або виконання додаткових послуг; економія ресурсів – матеріальних, трудових, фінансових; поліпшення умов праці працюючих; скорочення шкідливого впливу на навколишнє середовище відходів виробництва та ін. До показників розділів відносять: створення і впровадження об'єктів нової техніки і технології (з уточненням найменування кожного об'єкту нової техніки і важливих техніко-економічних показників); питома вага в загальному обсязі виробництва продукції, вперше, що була освоєна виробництвом, і продукції, що випускається не більше трьох років.

Висновки. Технічний розвиток підприємства відображає процес формування та вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства.

Технічний розвиток підприємства можна розподілили на дві форми: перша – сприяє підтриманню техніко-технологічної бази підприємства (заміна спрацьованого устаткування новим такого самого технічного рівня; капітальний ремонт устаткування; технічне доозброєння підприємства); друга – сприяє розвитку техніко-технологічної бази (модернізація; технічне переозброєння; реконструкція; розширення; нове будівництво). Розвиток техніко-технологічної бази підприємства здійснюється за допомогою впровадження і застосування новацій та інновацій на підприємстві.

Отже, організація процесу технічного розвитку повинна розглядатися як складова інноваційної діяльності підприємства. Планування технічного розвитку промислового підприємства повинно носити комплексний підхід, який охоплює облік науково-технічних, економічних, екологічних і соціальних аспектів розвитку підприємства, також ґрунтуватися на поєднанні певних принципів та економіко-математичному моделюванні з використанням даних аналізу стану технічного рівня підприємства.

Плани технічного розвитку підприємства забезпечують розробку комплексу заходів з підвищення технічного рівня виробництва на основі використання досягнень науки техніки і передового досвіду. В свою чергу, зміст програм (планів) технічного розвитку промислових підприємств визначається особливостями виробничого процесу та організаційної структури.

Література

1. Манів З.О. Економіка підприємства. Навч. посібник / З.О. Манів, І.М. Луцький. – К.: Знання, 2004. – С. 263–272.
2. Економіка й організація інноваційної діяльності. Підручник / О.І. Волков та ін.]; за ред. О.І. Волкова, М.П. Денисенка. – К.: Професіонал, 2004. – С. 205–257.
3. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності. Навч. посібник / М.А. Йохна, В.П. Стадник – К: Академія, 2005. – С. 120–137.
4. Організація виробництва. Навч. посібник / В.О. Онищенко та ін. – К.: Лібра, 2003. – С. 167–175.
5. Лазоренко Л.В. Методологія розробки та прийняття раціональних управлінських рішень / Л.В. Лазоренко. – К., 2001. – С. 16–29.
6. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства. Навч. посібник / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2005. – С. 273–279.

УДК658:339.137

О. В. ПОЖУЄВ

Запорізька державна інженерна академія

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ЙОГО ОЦІНЮВАННЯ

У статті висвітлено питання конкурентоспроможності потенціалу підприємства та методів її оцінки. Наведено класифікації методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства, що використовуються зарубіжними та вітчизняними дослідниками, та наданий їх аналіз.

The article highlights the issue of competitiveness of potential of enterprise and methods of its estimation. The classifications of methods of estimation of competitiveness of potential of enterprises which are used by foreign and domestic researchers, and their analysis are provided.

Вступ. Досвід останніх років свідчить про посилення конкуренції в усіх сферах економічної діяльності. Поява великої кількості нових підприємств і організацій, лібералізація імпорту, розвиток ринку капіталу та акціонерних підприємств, проникнення на український ринок іноземних компаній – усе це значно змінило ринкову